

Biuletyn Informacji Publicznej

Instytutu Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

Dane osoby z katalogu osób "rozpracowywanych"

Imiona: Marek
Nazwisko: Nowakowski
Miejsce urodzenia: Warszawa
Data urodzenia: 02-04-1935
Imię ojca: Antoni
Imię matki: Stanisława
Dodatkowe informacje:
Uzupełnienia/sprostowania:

Treść zapisów ewidencyjnych

Opis materiałów

Stan zachowania

Uwagi

Marek Nowakowski figuruje w obszernej Sprawie Operacyjnego Rozpracowania (SOR) krypt. "Nowy" (nr rejestr. 40019). Sprawa ta była prowadzona w latach 1976-1989 (od 28 kwietnia 1976) przez SB z Departamentu III MSW i dotyczyła systematycznej inwigilacji i rozpracowania Marka Nowakowskiego jako opozycyjnie nastawionego "literata" i współpracownika KSS KOR, który, jak to zapisał funkcjonariusz SB, niejednokrotnie "lżył i wyszydzał ustrój i naczelne organy PRL". Jako główny figurant tego rozpracowania, pisarz Marek Nowakowski był podejrzewany przez SB i następnie oskarżony o popełnienie "przestępstw z art. 132 kk, z art. 270 § 1 kk w zw. z art. 273 § 1 i 2 kk", tj. między innymi o "przekazywanie informacji i opracowań o wrogiej treści za granicę" i do "zagranicznych ośrodków dywersji" w celu ich "wrogiego wykorzystania przeciwko PRL". Akta te zawierają m.in. doniesienia i omówienia doniesień kilkunastu tajnych współpracowników i operacyjnych "kontaktów" SB dot. Marka Nowakowskiego, jego środowiska i rodziny. W tomie 1 tych akt na str. 61 zamieszczono "notatkę informacyjną opracowaną na podstawie materiałów archiwalnych nr 9805/II/k" i datowaną 25.02.1976. W tej notatce zapisano m.in., że "w marcu 1965 r. funkcjonariusz Wydz. VII Dep. II MSW przeprowadził z Markiem Nowakowskim rozmowę, której celem było wyjaśnienie jego kontaktów z (...) korespondentem RiTV Hamburg w Warszawie i innymi cudzoziemcami z kk. przebywającymi w Polsce. M. Nowakowski w czasie tej rozmowy napisał oświadczenie wyjaśniające swoje kontakty z cudzoziemcami, ale nie zgodził się na utrzymanie kontaktu z przedstawicielami MSW. W 1970 r. ppłk S. Słomka z Wydz. VIII Dep. I MSW przeprowadził cztery rozmowy operacyjne z M. Nowakowskim przed jego wyjazdem do Francji, których celem było rozeznanie możliwości operacyjnego wykorzystania M. Nowakowskiego na terenie Francji. Z uwagi na negatywną postawę M. Nowakowskiego zrezygnowano z dalszych rozmów. W 1970 r. materiały dot. M. Nowakowskiego przesłano do archiwum". Akta SOR krypt. "Nowy" złożono do archiwum pod sygn. 53674/II.

IPN BU 0222/493 (53674/II) t. 1-10.

Marek Nowakowski figuruje w zapisach kartotecznych i ewidencyjnych KS MO i MSW w Warszawie z lat 1965-1989. W dzienniku rejestracyjnym tej Komendy Stołecznej MO pod numerem rejestracyjnym 11510 dn. 15 stycznia 1965 zarejestrowano Marka Nowakowskiego jako "kandydata" do tajnej współpracy. W kolejnej rubryce tego dziennika zapisano, że tę sprawę zdjęto z ewidencji dn. 10 lipca 1970 i jej akta 16 sierpnia 1973 złożono w archiwum KS MO w Warszawie do numeru archiwalnego 9805/II/k. W kartotece MSW zapisano, że te materiały dot. Marka Nowakowskiego, a prowadzone wcześniej przez Wydz. VII Dep. II MSW od roku 1965, złożono w archiwum KS MO "z powodu odmowy współpracy" [przez Marka Nowakowskiego]. Zapisano też, że te materiały następnie "zostały zniszczone komisyjnie zgodnie z protokołem brakowania akt nr 065/88 z dn. 31.08.1988 r."

Akta o sygn. 9805/II/k zniszczono w sierpniu 1988.
Wpis na podstawie zapisów kartoteczno-ewidencyjnych.

Marek Nowakowski występuje w materiałach informacyjnych Departamentu III MSW z lat 1964-1981. Materiały te dotyczą głównie stu kilkudziesięciu warszawskich literatów, publicystów, historyków i innych osób ze świata kultury i nauki - pozostających w zainteresowaniu SB i MSW. Marek Nowakowski figuruje m.in. w ponad trzystronicowej "Informacji" szefa Dep. III MSW - datowanej dn. 14 lutego 1975. Ta "Informacja" dot. Marka Nowakowskiego, jego rodziny, pracy twórczej i kontaktów z obcokrajowcami.

IPN BU 0296/254 (KS/4/1351) t. 3.

Marek Nowakowski występuje, wraz z dwudziestoma kilkoma innymi osobami, w Sprawie Operacyjnego Rozpracowania (SOR) krypt. "Ławnik" (nr rej. 5171). Sprawa ta dotyczyła inwigilowania i rozpracowania przez SB z Departamentu III MSW pisarza Wiktora Woroszyńskiego i jego środowiska w latach 1976-1989 (w okresie od stycznia 1976 do października 1989). Marek Nowakowski figuruje m.in. w "wykazie kontaktów osoby rozpracowywanej".

IPN BU 0248/73 t. 1 (55468/II).

Marek Nowakowski występuje jako opozycyjny aktywista i sygnatariusz kilku petycji skierowanych do władz PRL, wraz z kilkuset innymi osobami, w materiałach informacyjnych Dep. III MSW z lat 1975-1977 zatytułowanych "Osoby zaangażowane w działalność opozycyjną". W teczce tych akt znajduje się m.in.: "Informacja dot. petycji opracowanej przez grupę osób o postawach opozycyjnych" z grudnia 1975, "Lista osób - sygnatariuszy tzw. petycji 59", "Wykaz sygnatariuszy listów i petycji w sprawie zmian w konstytucji" oraz "Charakterystyki sygnatariuszy Apelu do społeczeństwa polskiego".

IPN BU 0296/205 (KS/4/977) t. 7.

Marek Nowakowski występuje, wraz z kilkuset innymi osobami, w materiałach informacyjnych Departamentu III MSW z roku 1976 zatytułowanych "Sytuacja społeczno-polityczna w kraju". Teczka tych akt i meldunków SB z kilku miast zawiera między innymi notatki i informacje zatytułowane: "Aktualne zagrożenia ze strony elementów antysocjalistycznych" (z dnia 25.04.1977), "Sytuacja polityczno-operacyjna w okresie przed 1 maja 1977 r." (z kolejnych dni 26-29 kwietnia 1977), "Informacja dot. nowych inicjatyw elementów antysocjalistycznych" z dnia 2.11.1977. Marek Nowakowski występuje m.in. w opracowaniu zatytułowanym "Informacja dot. nastrojów w środowiskach twórczych ze szczególnym uwzględnieniem środowiska literackiego w aspekcie aktualnej sytuacji społeczno-ekonomicznej w kraju" - datowanym dnia 19.11.1976.

IPN BU 0296/210 t. 2 (KS/4/1020).

Marek Nowakowski występuje jako opozycyjny "literat" i publicysta, wraz z kilkuset innymi osobami, w Sprawie Operacyjnego Rozpracowania o krypt. "Watra" (nr rejestr. 31426). Sprawa ta dotyczyła rozpracowania przez SB i operacyjnej kontroli Jacka Kuronia i jego środowiska i była prowadzona przez Wydz. IV Departamentu III MSW w latach 1971-1978.

IPN BU 0204/1417 t. 16, t. 60 (50986/II/16).

Marek Nowakowski występuje, wraz z kilkudziesięcioma innymi osobami, w materiale filmowym Departamentu III MSW i Biura "B" MSW z roku 1977. Ten kilkugodzinny materiał filmowy MSW nosi tytuł "Gracze" i dotyczy obserwacji i inwigilacji kilkudziesięciu działaczy tzw. demokratycznej opozycji - głównie tych związanych z Komitetem Obrony Robotników i następnie KSS KOR. Dokumentuje m.in. ich akcję protestacyjną w formie głodówki w kościele św. Marcina w Warszawie - akcję na rzecz zwolnienia z więzień PRL kilkunastu uczestników wydarzeń z czerwca 1976, których pomimo amnestii z lutego 1977 nie zwolniono.

IPN BU 01333/35 (87/A).

Marek Nowakowski występuje, wraz z kilkudziesięcioma innymi osobami, w materiałach informacyjnych Departamentu III MSW z czerwca 1982. Teczka tych akt i meldunków jednostek SB i MO z kilkudziesięciu miast zawiera między innymi notatkę datowaną 14 czerwca 1982 i dot. opublikowania w Paryżu, nakładem Instytutu Literackiego, utworu Marka Nowakowskiego pt. "Raport o stanie wojennym". Zanotowano, że ta publikacja "zawiera cykl politycznie wrogich opowiadań" i już "podjęto działania w celu procesowego udokumentowania działalności M. Nowakowskiego i pociągnięcia go do odpowiedzialności karnej".

IPN BU 0296/261 t. 2 (KS/4/1426).

Marek Nowakowski figuruje, wraz z kilkoma innymi osobami, w Sprawie Operacyjnej (SO) o krypt. "Wydawca" (nr rejestr. 82399/1983). Sprawa ta dotyczyła inwigilowania przez SB z Departamentu III MSW emigracyjnego wydawcy i właściciela polskiej księgarni w Chicago - Edwarda Puacza (ur. 13.10.1905) podczas jego pobytu w Warszawie we wrześniu 1983. Pisarz Marek Nowakowski figuruje m.in. w obszernej "analizie" SB dot. jego kilkakrotnych kontaktów, spotkań i rozmów z Edwardem Puaczem w Warszawie we wrześniu 1983 - w analizie datowanej 7.10.1983. Ten materiał SB bazował na danych uzyskanych z podsłuchów telefonicznych i pokojowych oraz z przejranej korespondencji kilku osób.

IPN BU 0222/156 (52980/II).

Marek Nowakowski figuruje jako oskarżony w aktach Sądu Warszawskiego Okręgu Wojskowego w Warszawie z roku 1984. Akta te dot. Marka Nowakowskiego jako oskarżonego o przekazywanie licznych informacji i krytycznych opinii i opracowań do Instytutu Literackiego w Paryżu i do amerykańskiego radia "Wolna Europa" w Monachium w okresie od roku 1969 do marca 1984, tj. o "czyn z art. 132, i 270 w zw. z art. 273 KK". Te akta sądowe zawierają między innymi materiały śledcze SB z MSW w Warszawie (śledztwo wszczęto 29.02.1984), protokół przeszukania mieszkania Marka Nowakowskiego przy ul. Długiej w Warszawie - datowany 16 lutego 1984, protokoły przesłuchań kilkunastu świadków, protokoły przesłuchań "podejrzanego" Marka Nowakowskiego z marca, kwietnia i czerwca 1984 (Marek Nowakowski odmówił składania wyjaśnień i zeznań). Akta te zawierają także obszerny akt oskarżenia - sporządzony 10 lipca 1984 (na str. 799-811). Postanowieniem Sądu Warszawskiego Okręgu Wojskowego w Warszawie z dn. 6 sierpnia 1984 postępowanie karne w stosunku do Marka Nowakowskiego umorzono - na mocy ustawy o amnestii z 21 lipca 1984.

IPN BU 941/818 (So. 326/84), IPN BU 941/819 (So. 326/84), IPN BU 941/820 (So. 326/84), IPN BU 941/821 (So. 326/84).

Marek Nowakowski figuruje, wraz z kilkudziesięcioma innymi osobami, w materiałach informacyjnych i opiniodawczych Departamentu III MSW z lat 1970-1987. Zbiór tych akt zawiera przede wszystkim notatki SB i charakterystyki osób będących w operacyjnym zainteresowaniu SB i MSW. Strony 332-357 ww. akt zawierają materiały informacyjne i opiniodawcze dot. Marka Nowakowskiego, jego rodziny i publikacji literackich. W obszernej notatce datowanej 7 kwietnia 1984 i dot. Marka Nowakowskiego zapisano między innymi, że dn. 8 marca 1984 prokurator wojskowy w Warszawie "tymczasowo aresztował Marka Nowakowskiego pod zarzutem prowadzenia działalności wymierzonej w interesy polityczne PRL".

IPN BU 01221/50 (218/3).

Marek Nowakowski figuruje w aktach prokuratorskiego nadzoru w sprawie karnej z roku 1984 - prowadzonych w Prokuraturze Warszawskiego Okręgu Wojskowego w Warszawie. A także w aktach Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w Warszawie. Marek Nowakowski został bowiem oskarżony o przestępstwo z artykułu 132 i z artykułu 270 paragraf 1 w związku z artykułem 273 paragraf 1 i 2 kk, tj. między innymi o "działania na szkodę interesów politycznych PRL" poprzez przekazywanie zagranicznym wydawnictwom i instytucjom swoich krytycznych opracowań publicystycznych i utworów literackich, które następnie były publikowane w krajach Europy Zachodniej. Był także oskarżony o sporządzanie tekstów "o treści łączącej i wyszydzającej władze PRL", PZPR oraz "organy porządku publicznego" w okresie od roku 1969 do marca 1984. Oraz o "wejście w porozumienie z osobami działającymi na rzecz obcej organizacji".

IPN BU 551/184 (V Pn. Nadz. II 3/84), IPN BU 1371/1 (Po Nadz. II 7/84), IPN BU 1130/48 (4/84), IPN BU 1130/49 (4/84).